

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

På årets møde i Sorø satte undervisningsministeren demokratiet på den uddannelsespolitiske dagsorden, og også i udspillet til regeringens ungdomspolitik er demokratiet sat i centrum. I »Regeringens nye ungdomspolitiske initiativer« hedder det således:

»Der gennemføres en handlingsplan for demokrati i skole og uddannelse.

Baggrunden er ønsket om at styrke unges aktive deltagelse i demokratiet gennem øget fokusering på sammenhængen mellem uddannelse og demokrati. Skal en uddannelse forberede til demokrati, må den selv være demokratisk indrettet.«

Regeringen annoncerer i det ungdomspolitiske udspil 3 konkrete initiativer på uddannelsesområdet: Økonomisk støtte til initiativer, der vil styrke demokrati i skole og uddannelse, en redegørelse til Folketinget om demokrati i uddannelserne og planer for oprettelsen af et Internationalt Akademi for Uddannelse og Demokrati.

De konkrete initiativer indbefatter således ikke ændringer på de nuværende styrelsesregler for uddannelsesinstitutionerne, herunder folkeskolen, selv om man på denne måde for alvor kunne gøre noget for at fremme demokratiet i uddannelsessystemet.

En lang række elev- og studenterorganisationer fra Danmarks Elevorganisation og Folkeskoleelevernes Landsorganisation til Landssammenslutningen af Moderate Studenter og Danske Studerendes Fællesråd udgav juli 1997 pjecen »Demokrati i uddannelsessystemet«. På trods af politiske forskelle mellem organisationerne er de enige om, at der er brug for større demokrati i uddannelsessystemet. Den melding bør Folketinget tage alvorligt.

I folkeskolens formålsparagraf hedder det: »Skolens undervisning og hele dagligliv må derfor bygge på åndsfrihed, ligeværd og demokrati«. Eleverne skal ikke blot lære om demokrati i timerne – de skal leve i demokrati, hvis formålsparagraffen skal tages alvorligt.

Lovforslaget lægger på den baggrund op til en kraftig styrkelse af elevernes indflydelse i folkeskolen, ligesom også de ansattes indflydelse præciseres.

For det første ændres skolebestyrelsens sammensætning, så elever, forældre og ansatte får lige mange pladser i skolebestyrelsen. I dag har forældrene altid flertallet i skolebestyrelserne og eneret til formandsposten, men som der står i »Demokrati i uddannelsessystemet«: »...forældrene sidder stadig med et absolut flertal imod de reelle brugere af systemet. Er det demokrati, at nogle pr. lov får flertallet?«

For det andet styrkes elevrådene gennem en bemyndigelse til undervisningsministeren, der pålægges at give elevråd og pædagogisk råd nogle minimumsrettigheder i forhold til skolens ledelse.

For det tredje præciseres skolelederens pligt til at inddrage skolens elever i ethvert spørgsmål vedrørende elevernes sikkerhed og sundhed.

Lovforslaget styrker også skolebestyrelserne. Dels får forældre- og elevrepræsentanter ret til vederlag og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, dels skal skolebestyrelserne ikke blot godkende skolens budget, men også skolens regnskab, og endelig bliver det obligatorisk for kommunen at oprette et fælles rådgivende organ for kommunens skolevæsen.

Samtidig præciseres skolebestyrelsens ansvar for, at der blandt elever og forældre skabes en bred debat om skolens forhold.

Det vigtigste spørgsmål for den enkelte skoles elever og deres forældre er skolens eksistens. Hver gang der lukkes en folkeskole, skaber det problemer for de elever, der rammes. Frem til 1990 havde vælgerne i et skoledistrikt mulighed for at sikre den lokale skole gennem en lokal folkeafstemning, selv om kommunalbestyrelsen mente, skolen skulle lukkes. Kravene for at iværksætte folkeafstemningen og gennemtruffe en bevarelse var skrappe – 50 pct. af skoledistriktets vælgere skulle skrive under på kravet om afstemning. Derefter skulle 60 pct. af alle stemmeberettigede stemme for en bevarelse.

Genindførelse af folkeafstemninger vil være et vigtigt demokratisk skridt.

Derfor stilles forslaget om at genindføre muligheden for lokale folkeafstemninger, når kommunalbestyrelsen vil lukke den lokale skole.